

KATLIAMA DAVET: KARADENİZ'İN YUNUSLARI

Geçtiğimiz günlerde, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü bünyesinde hizmet veren Doç. Dr. Mehmet Kocabaş, yunus avcılığını alenen meşrulaştıran bir röportaja imza attı. Uluslararası anlaşmalar gereği avlanması son otuz yıldır yasak olan yunusların popülasyonunun normalin üzerine çıkmasından dolayı balıkçılığın tehdit altında olduğuna dair birtakım demeçler verdi.

Sunduğu gerekçeler ve çözüm odaklı (!) önerilerle pekiştirdiği açıklamaları kabaca aşağıdaki gibi maddelenebilir:

Gerekçe 1: “Yetişkin bir yunus günde ortalama 70 kg hamsi tüketmektedir.”

Açıklama 1: “Yunuslar kontrollü bir şekilde avlanmalıdır.”

Gerekçe 2: “Karadeniz’de canlı yaşamı normal düzeyde değil.”

Açıklama 2: “Artan yunus miktarının dengelenmesi için kontrollü yunus avına izin verilmelidir.”

Gerekçe 3: “Vatandaşın sofrasına giren hamsinin yanı sıra palamut, mezgit, istavrit gibi balık çeşitleri avlanması yasak olan yunuslarca yenmektedir.”

Açıklama 3: “Karadeniz sadece bize ait bir deniz değil. Karadeniz’den istifade eden ülke sayısı oldukça fazladır. Karadeniz’de var olan yunuslar üzerinde belli oranda av yasağı baskısı vardı. Son zamanlarda yapılan uluslararası anlaşmalar elimizi ayağımızı bağladı. Şimdi yunusların sayısı oldukça arttı. Açık denizlerin aksine Karadeniz’de yunus balığı ile beslenen başka bir avcı balık türü yoktur. Yunus balığının avlanmamasıyla popülasyonu anormal bir şekilde arttı. Karadeniz’de canlı yaşamının normal düzeye çekilmesi için, anormal bir şekilde artan yunus miktarının dengelenebilmesi için kontrollü yunus avına izin verilmesi gerekmektedir.”

Gerekçe 4: “Yunuslar sadece balık yemiyor; balıkçı ağlarına da takılıp zarar veriyor. Yunuslar, binlerce liralık ağları parçalıyor. Orada balıkçılar ‘Benim ağlarım parçalandı’ diyerek feryat ediyor. Gözümüzle görüyoruz. Yunuslar, sahillere kadar gelip yanlarında yavruları ile beraber balık avlıyor. Ne kadar yunus balığı var denizlerde diye bilimsel bir araştırma yapılması gerekiyor. Yunuslar vatandaşın yemesi gereken hamsi, palamut, mezgit, istavrit gibi balık çeşitlerini yiyor.”

Röportajın en dikkat çekici, en karanlık, en iyi niyetten uzak bölümü tam da burası; esasen tüm bu açıklamaların bir nevi sonuç paragrafı. Bu açıklamalar bir yunusun -her şeyden öte bir canlının- değerinin binlerce (!) liralık ağlarla kıyaslanıp, üstüne üstlük bu kıyasta “daha az değerli” bir noktaya konumlandırılarak infazının yasallaştırılmasından başka ne şekilde yorumlanabilir?

Neyse ki, ilgili haberin yayımlanmasından kısa bir süre sonra Türk Deniz Araştırmaları Vakfı (TÜDAV) tarafından beş sene önce -bu tarz provokatif konuşmalara cevaben- yapılmış bir açıklama yeniden kamunun bilgilendirmesine sunuldu. Yalnızca başlığı dahi Doç. Dr. Kocabaş'ın gerekçelerinin büyük bir kısmının üzerini çezebilecek nitelikteydi: “Yunus yoksa, balık da yok.”

TÜDAV, yunusların balık olmadığını, bizler gibi memeli oldukları için binlerce yumurta bırakarak üremediklerini; dolayısıyla bahsedilen “anormal artış”ın biyolojik olarak mümkün olmadığını açıkça belirtti. Balıkların sonunu getiren, balıkçılığa gelen zararın faturasının aşırı avlanmaya, hatalı balıkçılık politikalarına ve -büyük oranda insan kaynaklı- kirliliğe kesilmesi gerekirken yunusları suçlamanın trajikliğine dikkat çekti. Türkiye’de kırk metrelik bir gırgır teknesinin günde en az dört-altı ton arası hamsi avladığını, avlanan yüz elli bin ton hamsinin yarısının balık unu fabrikalarına gittiği de bu açıklamadan edindiğimiz bilgiler arasında.

Söz konusu açıklamada ACCOBAMS Bilimsel Komite Başkan Yardımcısı, TÜDAV Genel Kurul Üyesi ve İstanbul Üniversitesi Su Bilimleri Fakültesi Öğretim Görevlisi Dr. Ayaka A. Öztürk, yunus türlerinin avlanmasının 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu’na göre yasak olduğunu; Türkiye’nin de bahsedilen anlaşmalar kapsamında değerlendirilen ülkelerden biri olduğunu kesin bir dille belirtti. Kesinlikle korunması gereken türler arasında gösterilen yunus türlerinin Karadeniz popülasyonları IUCN kırmızı listesinde yer almakta; yani hiçbir koşulda yunusların avlanmasının önünün açılması yasal ve bilimsel olarak mümkün değil.

**Bilimsellikten tamamen uzak, herhangi bir mantık ve doğruluk filtresinden geçirilmeden direkt olarak paylaşımı gerçekleştirilen bu haberi okuduktan sonra, insanlığın yunuslar üzerinde ne derece hasara yol açtığını kanıtlayan bir araştırma gerçekleştirdim. Bu yazıyı okumak istiyorsanız yorumlarda belirtebilirsiniz.*

KAYNAKÇA

Basın Bülteni – Karadeniz Yunusları Uçaktan Sayılacak

‘Yunus balıkları Trabzon’u tehdit ediyor’